DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-288-6-61

Гопка І. С.
студентка V курсу
факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Ситник І. В.
викладач китайської мови
факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЛЕКСИЧНИЙ СКЛАД КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Мова – суспільне явище, тому не дивно, що пандемія SARS-CoV-2 (冠状病毒), яка спалахнула в Китаї у 2019 році вплинула не лише на суспільство, а й на мову, особливо на її лексичний склад. Епідемія коронавірусу швидко поширилася на європейські країни, потрапила за океан, досягнула масштабів пандемії [2]. Пандемія змусила людство не лише переосмислити і змінити своє життя, а і ввела у мову велику кількість нових понять. Мовознавці наголошують на тому, що сьогодні постала нагальна потреба в дослідженні лексичних новацій у різних мовах, появу яких зумовила світова пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 (冠状病毒). Актуальним є дослідження впливу пандемії COVID-19 на лексичний склад китайської мови. Матеріалом дослідження стали неологізми знайдені у китайських засобах масової інформації.

У «Словнику сучасної лінгвістики» *неологізм* трактується як: «нове слово або нове значення, наявної у мові форми. Новостворені слова або вирази, поява яких спричинена виникненням нових реалій, понять, ознак, властивостей, дій, інколи ж – для заміни вже наявної назви іншою, точнішою, зрозумілішою; слово, а також його окреме значення, вислів, що постали в мові на певному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями, або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мовленні певного автора» [1]. Відповідно, є підстави вважати, що нова лексика, утворена за період COVID-19, підпадає під визначення неологізмів. Варто зауважити, що поява неологізмів у китайській мові зумовлена такими умовами:

- вони чітко відображають сучасні реалії;
- чітко передають значення;
- їх сприймає та використовує суспільство;
- вони співпадають із способами творення слів у китайській мові.

За А. Семенас, неологізми поділяються на нові слова (新词), нові вирази (新语) та нові значення (新用法) [4, с. 186]. Найчастіше можна зустріти неологізми у коміксах, засобах масової інформації, інтернет-виданнях.

SARS-CoV-2 перетворилася на глобальну пандемію, а назва хвороби пройшла шлях від неіснуючої до 11 лютого 2020 року (повна назва – 新型冠状病毒) до входження в лексикон переважної більшості всього населення планети. COVID-19 (冠状病毒) лексична одиниця, що увійшла до мовного вжитку більшості людей за короткий проміжок часу [5]. Спостерігається явище утворення нових слів (新词) на базі вже наявних термінів 新型 *новий різновид*, 冠状 *корональний*, 病毒 *вірус* (спосіб словоскладання).

Пандемія COVID-19 охопила всі сфери життя, впровадивши нові терміни або ж адаптуючи старі [5]. Як зазначають науковці, люди почали використовувати термінологічну, переважно медичну, лексику, вона стала загальновживаною: термін *пандемія* 病毒, *вакцина* 疫苗, *карантин* 检疫, *надзвичайна ситуація* 紧急情况. Цю лексику можна зустріти зараз на перших шпальтах газет та журналів, почути під час розмови людей в метро тощо. У прикладах спостерігаємо явище семантичного скорочення. Таке семантичне звуження від широкого поняття до конкретного терміну зумовлене появою «нового коронавірусу».

Впливу зазнали й китайські ідіоматичні вирази 成语. Так, наприклад, 安居乐也 – китайська ідіома, яка означає жити стабільно й щасливо. Вона вживається у цьому значенні в «Ляньчжу» Хан-Ян Сьона: «Чиновники не жорстокі, податки не великі, фінансові ресурси не страждають, і люди щасливі жити і працювати в мирі та злагоді» (吏不苛暴，役赋不重，财力不伤，安土乐业，民之乐也) [4]. Проте під час пандемії він був інтерпретований по-новому, набув нового значення – залишатися вдома. Залишатися вдома – це робити великі справи, залишатися вдома – це брати участь у війні, залишатися вдома постійно – це найбільший внесок. Тут спостерігаємо явище набуття нових значень (新用法). Варто зазначити, що всі ці зміни діють лише в цій ситуації. Цю лексику не можна використати під час опису іншої пандемії.

Найцікавіший пласт лексики, сформованої під час пандемії COVID-19 – нові вирази (新语). Виокремлено ідіоми, які виникли під час

поширення інфекції: 小心疫情 *остерігайтеся епідемії*,疫网情深 *епідемія має надзвичайне поширення*, 疫得服人 *хвороба підкорює людей*, 疫不容辞 *пандемія не хоче покидати нас*, 罩摇过市 *перейти межу міста*. Усі ці слова окремо мають різне значення, проте об'єднавшись вони утворюють нове слово, яке має новий план вираження та змісту.

Отже, пандемія COVID-19 за надзвичайно короткий час значно поповнила лексичний склад китайської мови неологізмами та вплинула на семантичні зв'язки між лексичними одиницями. Припускаємо, що ці неологізми увійдуть у постійний вжиток, тому є потреба у ґрунтовнішому дослідженні, оскільки результати дослідження матимуть вагоме значення при виявленні основних тенденцій поповнення лексичного складу китайської мови.

Список використаних джерел:

1. Загнітко, А. П. Словник сучасної лінгвістики. Том 3. Донецьк : ДНУ, 2012. 350 с.
2. Карпова К. С., Чаюк Т. А. Збагачення словникового складу сучасної англійської мови шляхом словотворення (на матеріалі мови пандемії COVID19). *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2022. Вип. XI. С. 155–176.
3. Нікітін З. В. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток сучасної етимології. *Збірник наукових праць XI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*. 2022. № 154. С. 163–168.
4. Ingrid Piller. Linguistic diversity in a time of crisis: Language challenges of the COVID-19 pandemic. *Veröffentlicht von De Gruyter Mouton*. 2020. URL: https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/multi-2020-0136/html?lang=de.
5. 杨 华. 防控冠毒疫情，新解汉语词语. 2022. URL: https://www.openwhy.cn/article/detail/1246059508749275136.
6. 陈晓棠. 新冠肺炎相**关俄**语术语构成及翻译. 2022. № 24. С. 39–46.